

Sygn. akt III Ca 1619/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędziowie: SO Joanna Naczyńska (spr.)

SO Tomasz Tatarczyk

Protokolant Aneta Puślecka

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku A. R. (1)

z udziałem A. R. (2)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 8 maja 2013 r., sygn. akt I Ns 1487/11

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie:

1) w punkcie 1b) w ten sposób, że ustalić, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki wchodzi wynoszący 1/35 udział w prawie własności działki o nr geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju prowadzi księgę wieczystą KW (...), zabudowanej boksem garażowym nr (...) o wartości 12.000 zł,

2) w punkcie 1c) w ten sposób, że ustalić, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki wchodzi 382 akcje (...) SA w J. o wartości 52,90 zł każda, o łącznej wartości 20.207,80 zł;

3) w punkcie 1 w ten sposób, że łączną wartość majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki ustalić na kwotę 182.207,80 (sto osiemdziesiąt dwa tysiące dwieście siedem złotych i 80/100) zł;

4) w punkcie 3 w ten sposób, że dokonując podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania przyznać:

a) wnioskodawcy składnik opisany w punkcie 1c)

b) uczestniczce składniki opisane w punkcie 1 a) i b),

5) w punkcie 5, w brzmieniu sprostowanym postanowieniem Sądu Rejonowego z 5 czerwca 2013 r., w ten sposób, że tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym zasądzić od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 17.784,59 (siedemnaście tysięcy siedemset osiemdziesiąt cztery złote i 59/100) zł, płatną w terminie do dnia 25 maja 2014 r. z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w terminie płatności;

II. oddalić apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 500 (pięćset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Tomasz Tatarczyk SSO Henryk Brzykiewicz SSO Joanna Naczyńska

Sygn. akt III Ca 1619/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku, postanowieniem z 8.maja 2013r., ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy A. R. (1) i uczestniczki A. R. (2) wchodzi składniki majątkowe o łącznej wartości 157.910zł, a to :

a) spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w J., położonego w J. przy ulicy (...) o wartości 150.000 zł,

b) nakład na wynoszący 1/35 udział w nieruchomości - działce (...), opisanej w KW (...) SR w Jastrzębiu Zdroju, stanowiącej majątek osobisty wnioskodawcy w postaci boksu garażowego nr (...) o wartości 6.000zł,

c) prawo do nieodpłatnego nabycia 382 akcji (...) SA o wartości nominalnej 5 zł każda, a łącznie o wartości 1.910 zł.

Następnie ustalił, że udziały małżonków R. w majątku wspólnym są równe i dokonując podziału tego majątku przyznał A. R. (2) składnik opisany w punkcie 1a), a A. R. (1) - składniki opisane w punkcie 1b) i 1c). Nadto ustalił, że uczestniczka dokonała wkładu z majątku osobistego na wspólny o wartości 106.223,02zł i tytułem wyrównania udziałów zasądził od A. R. (2) na rzecz A. R. (1) 17.993,49 zł, płatną w terminie trzech miesięcy od daty prawomocności postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności. Orzekając o kosztach postępowania, Sąd Rejonowy zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy 991,92zł.

Rozstrzygnięcie to Sąd Rejonowy podjął po ustaleniu, że wyrokiem z 2 .marca 2004r. w sprawie o sygn. akt II RC 502/03 Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku rozwiązał przez rozwód małżeństwo wnioskodawcy i uczestniczki, zawarte 8. listopada 1980r. W trakcie trwania związku małżeńskiego uczestnicy nabyli spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego położonego w J. przy ulicy (...), z którym związane jest prawo do korzystania z piwnicy o powierzchni 3,48 m^(2), przy czym wkład na to mieszkanie został pokryty w 37% ze środków zgromadzonych przez uczestniczkę przed zawarciem związku małżeńskiego na książeczce mieszkaniowej. Aktualna wartość rynkowa prawa do lokalu spółdzielczego wynosi 150.000zł, zamieszkuje w nim uczestniczka. Koszt przekształcenia w/w prawa do lokalu w prawo odrębnej własności wynosi 2.717,69 zł (w tym ok. 1.300zł - koszty notarialne i 1.417,69 zł – nominalna wartość umorzonego kredytu). Sąd Rejonowy ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodzi także nakład w postaci boksu garażowego o wartości 6.000 zł poczyniony na majątek osobisty wnioskodawcy, jako że nabył on wynoszący 1/35 udział w nieruchomości - działce nr (...), opisanej w KW (...) Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju za środki pochodzące z majątku odrębnego, o czym świadczy treść aktu notarialnego. Sąd Rejonowy ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodzi również przysługujące wnioskodawcy prawo do nieodpłatnego nabycia 382 akcji pracowniczych (...) SA o wartości nominalnej 5zł każda (łącznie 1.910 zł). Akcje te w dacie orzekania przez Sąd Rejonowy nie mogły być przedmiotem obrotu.

W oparciu o art. 45 §1 zd. 2 k.r.o., Sąd Rejonowy uwzględnił zgłoszone przez uczestniczkę żądanie rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny w postaci oszczędności zgromadzonych na książeczce mieszkaniowej, które zostały przeznaczone na wkład na mieszkanie spółdzielcze oraz w postaci kosztów utrzymania mieszkania poniesionych po ustaniu wspólności. Skoro środki z książeczki mieszkaniowej pokryły wkład mieszkaniowy w 37% zatem Sąd Rejonowy przyjął, iż nakład z majątku osobistego uczestniczki na wspólny wyliczyć należy jako iloczyn aktualnej wartości lokalu 150.000zł x 37%, co dało 55.500zł. Wartość uiszczonych opłat eksploatacyjnych za lokal mieszkalny, Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o dokumentację ze spółdzielni, z której wynikało, iż w okresie od kwietnia

2004r. do kwietnia 2012r. uczestniczka zapłaciła z tego tytułu 43.863,33zł, a w okresie od maja 2012r. do marca 2013r.-4.142zł, łącznie 48.005,33zł. W konsekwencji, Sąd Rejonowy przyjął, iż łączna wartość nakładów uczestniczki z majątku osobistego na majątek wspólny wyniosła 106.223,02zł (zwaloryzowany wkład z ksiąteczki mieszkaniowej (55.500zł) + opłaty eksploatacyjne (48.005,33zł) + koszt przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu (2.717,69zł)).

Dokonując podziału majątku wspólnego przez przyznanie uczestniczce prawa do lokalu, a pozostałych składników wnioskodawcy, Sąd Rejonowy, zgodnie z art. 46 i 48 k.r.o. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c. i odwołując się do regulacji art. 617-625 k.p.c. oraz art. 32 § 1 i 33 k.r.o. ustalił, iż wartość podlegającego podziałowi majątku wynosi 51.686,98zł (wartość majątku wspólnego: 157.910zł pomniejszona o nakłady uczestniczki: 106.223,02zł). Skoro udziały małżonków w majątku wspólnym są równe, wartość tę należało podzielić na połowę, co dało wartość udziału każdego z małżonków: 25.843,49zł. Od wartości udziału wnioskodawcy odjąć jednak należało wartość składników przyznanych mu w wyniku podziału, tj. 7.910zł. Uzyskana różnica 17.933,39zł stanowiła wartość dopłaty należnej wnioskodawcy od uczestniczki, którą Sąd Rejonowy zasądził - na mocy art.623 k.p.c. Ustalając termin płatności dopłaty, Sąd Rejonowy uwzględnił sytuację materialną uczestniczki i relatywnie niezbyt wysoką wartość dopłaty oraz fakt, że od ustania wspólności majątkowej upłynęło niemal 9 lat, w którym to czasie uczestniczka powinna była już gromadzić środki na ewentualną dopłatę. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., uznając, iż uczestniczka winna zwrócić wnioskodawcy połowę należnej opłaty od wniosku oraz połowę kosztów wynagrodzenia biegłego. Nie obciążył Sąd uczestniczki obowiązkiem zwrotu wnioskodawcy kosztów zastępstwa adwokackiego, jako że oboje uczestnicy byli w równym stopniu zainteresowani wynikiem sprawy i każdy winien ponieść koszty reprezentacji w sprawie, zwłaszcza że uczestniczka posiadała początkowo zawodowego pełnomocnika w sprawie, a ze względu na trudną sytuację materialną zmuszona była z jego usług zrezygnować.

Apelację od postanowienia wywiódła uczestniczka, zaskarżając je w części, a to domagając się jego zmiany przez :

- ustalenie, iż w skład majątku wspólnego wchodzi nie tylko nakład w postaci boks garażowego, ale także udział w nieruchomości - działce o nr geodezyjnym (...), na której garaż ten został wybudowany, a to wywodząc iż składnik ten - wbrew zawartemu w akcie notarialnym oświadczeniu wnioskodawcy - został nabyty ze środków pochodzących z majątku wspólnego, jako że w owym czasie wnioskodawca nie posiadał majątku odrębnego. Powołując się na zeznania świadka - syna P. R. podkreślała, iż zarówno nabycie gruntu, jak i budowa garażu zostały sfinansowane ze środków pochodzących z majątku wspólnego. Oświadczyła, iż garaż usytuowany jest blisko mieszkania oraz, że za aprobatą wnioskodawcy posiada klucze do niego i z niego korzysta;

- uwzględnienie aktualnej wartości giełdowej akcji (...) SA w J. i przyznanie jej 191 sztuk akcji, bądź ich aktualnej równowartości,

- rozliczenie jako nakładu opłat za mieszkanie od kwietnia 2003r. do daty wydania kolejnego postanowienia, jako że już w kwietniu 2003r. wnioskodawca się wyprowadził, a także wymeldował i od tego czasu nie ponosił kosztów utrzymania mieszkania,

- odstąpienie od obciążania jej kosztami opinii biegłego, który to koszt został wywołany przez wnioskodawcę, jako że ona optowała za przyjęciem wartości rynkowej m² mieszkania wynikającej z informacji Urzędu Skarbowego.

Wnioskodawca A. R. (1) wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził w sprawie postępowanie dowodowe, nie tylko uwzględniając wnioski dowodowe uczestników, ale i czyniąc ustalenia z urzędu. Niemniej ustalenia te Sąd Odwoławczy uzupełnił, a to ustalając - w oparciu o akta sprawy rozwodowej o sygn. II RC 502/03 - iż wyrok rozwiązujący małżeństwo A. i A. R. (2) uprawomocnił się w dniu 25 listopada 2004r. i z tą to też dopiero datą ustala ich wspólność majątkowa, a poddając ocenie wyniki postępowania dowodowego, Sąd Odwoławczy uznał za częściowo zasadne zarzuty apelacji.

W szczególności Sąd Rejonowy błędnie, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przyjął, iż w skład majątku wspólnego małżonków R. wchodzi tylko nakład w postaci boksu garażowego, jako że w skład majątku wspólnego wchodzi także udział w prawie własności gruntu, na którym boks ten został wzniesiony. Uczestniczka w toku całego postępowania rozpoznawczego konsekwentnie twierdziła, iż grunt pod budowę garażu został nabyty ze środków wspólnych. Fakt ten wnioskodawca ostatecznie potwierdził, a to składając zeznania w dniu 12 kwietnia 2012r. (k.65), co skutecznie podważyło jego oświadczenie zawarte w akcie notarialnym - umowie kupna. Okoliczność ta zadecydowała o zaliczeniu w skład majątku wspólnego także udziału w prawie własności działki zabudowanej garażem. Wartość nakładów - boks garażowego - Sąd Rejonowy ustalił na kwotę 6.000zł, odstępując od ustalenia wartości udziału w prawie własności działki, co było konsekwencją przyjęcia, iż stanowi on składnik majątku osobistego wnioskodawcy. Stąd też Sąd Odwoławczy zobligowany był ustalić wartość udziału w prawie własności gruntu, co uczynił przyjmując, iż odpowiada ona kwocie 6.000zł, w konsekwencji czego wartość całej nieruchomości garażowej (boks i gruntu) wynosi 12.000zł. Wartość taką pierwotnie wskazywała uczestniczka (pismo datowane na 28.lutego 2012r.). Z ustaleniem wartości gruntu na poziomie kwoty 6.000zł godził się wnioskodawca (we wniosku określił ją na 5.680zł). Co ważne, określona na 12.000zł wartość garażu, którego stan techniczny garażu plasuje się na poziomie niższym niż przeciętny jest zbieżna z informacją udzieloną przez Urząd Skarbowy w J., zgodnie z którą średnia cena rynkowa garażu na terenie J. kształtuje się w granicach 500 - 700zł za 1m², oraz z wiedzą, jaką Sąd dysponuje z urzędu, z innych spraw. Z tych przyczyn, Sąd Odwoławczy ustalił wartość nieruchomości garażowej na 12.000zł i przyznał ją uczestniczce, zgodnie z jej wnioskiem, a to biorąc pod uwagę usytuowanie tego garażu blisko mieszkania przyznanego uczestniczce i faktyczne korzystanie z niego tylko przez nią, przy jednoczesnym braku zainteresowania wnioskodawcy tym składnikiem i braku podstaw do przyjęcia, iż garaż ten byłby dla niego w jakikolwiek sposób użyteczny, jako że wnioskodawca przeniósł swoje centrum życiowe poza J..

Wydając orzeczenie, Sąd Odwoławczy zobligowany był wziąć pod uwagę stan istniejący w chwili orzekania. Stąd też trafnie apelująca wnosila o uwzględnienie zmiany, która nastąpiła po wydaniu zaskarżonego postanowienia, a to wejścia akcji (...) SA w J. do obrotu giełdowego. W dacie orzekania przez Sąd Odwoławczy cena akcji wynosiła 52,90zł, co prowadziło do ustalenia łącznej wartości akcji na poziomie kwoty 20.207,80zł.

Natomiast - wbrew wywodom apelacji - brak było podstaw, by uwzględnić żądanie rozliczenia jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny opłat eksploatacyjnych poniesionych przez uczestniczkę za okres wcześniejszy i za okres późniejszy, niż uwzględniony przez Sąd Rejonowy. Skoro w okresie od kwietnia 2003r. do kwietnia 2004r. małżonkowie R. pozostawali w ustroju wspólności majątkowej, a uczestniczka nie wykazała, by ponosiła opłaty eksploatacyjne z majątku osobistego (jako, że pobierane przez nią w tym czasie wynagrodzenie za pracę i inne dochody wchodziły w skład majątku wspólnego), żądanie uznania tych wpłat za nakład z majątku osobistego należało uznać za bezpodstawne. Rozliczeniu nie mogły podlegać również opłaty eksploatacyjne za okres późniejszy niż uwzględniony przez Sąd Rejonowy, jako że po pierwsze uczestniczka nie wykazała ich wysokości, a po wtóre postanowienie Sądu Rejonowego w zakresie przyznania lokalu mieszkalnego uczestniczce nie zostało zaskarżone i z chwilą jego prawomocności wyłącznym dysponentem tego składnika stała się uczestniczka, a wnioskodawca nie miał już prawnego obowiązku partycypowania w kosztach utrzymania tego lokalu.

Nie znalazł Sąd Odwoławczy także podstaw do zmiany orzeczenia o kosztach i odstąpienia od obciążenia uczestniczki połową kosztów opinii biegłego. Wobec rozbieżnych stanowisk wnioskodawcy i uczestniczki, Sąd zobowiązany był ustalić wartość prawa do lokalu mieszkalnego, także z urzędu, zatem złożenie w tej materii wniosku przez wnioskodawcę, nie stanowiło przesłanki obciążenia tylko jego tymi kosztami. Ustalenie aktualnej wartości rynkowej tego najbardziej wartościowego składnika majątku wspólnego leżało w interesie obydwu uczestników, ponieważ oboje w równym stopniu zainteresowani byli wynikiem postępowania, stąd też Sąd Rejonowy trafnie rozłożył między obu uczestników koszty dowodu z opinii biegłego.

Uznanie zasadności zarzutów apelacji w zakresie zaliczenia udziału w prawie własności gruntu zabudowanego garażem do majątku wspólnego i przyznania tego składnika uczestniczce oraz zaktualizowanie wartości akcji (...) SA, skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia, także w zakresie wysokości dopłaty. Stąd też Sąd Okręgowy

- na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. stosowanego poprzez art. 13 § 2 k.p.c. - orzekł jak w pkt. 1 sentencji. Wysokość dopłaty została wyliczona następująco : wartość majątku wspólnego: 182.207,80zł minus nakład uczestniczki na majątek wspólny: 106.223,02zł = wartość podlegająca podziałowi: 75.984,78zł, a wartość połowy jako udziału każdego z małżonków w majątku wspólnym: 37.992,39zł. Skoro wnioskodawcy przyznano akcje o wartości 20.207,80zł, zatem uczestniczka winna mu dopłacić różnicę czyli 17.784,59zł (37.992,39zł - 20.207,80zł). Termin płatności tej dopłaty, Sąd Odwoławczy ustalił na 25 maja 2014r. (trzy miesiące od dnia prawomocności), kierując się tymi samymi kryteriami co Sąd Rejonowy. W dalej idącym zakresie apelację uczestniczki Sąd Odwoławczy oddalił - na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - jako oczywiście bezzasadną. Z uwagi na sprzeczność interesów wnioskodawcy i uczestniczki oraz fakt, że apelacja odniosła skutek jedynie w części, Sąd Odwoławczy rozdzielił między nich koszty postępowania odwoławczego, a to w oparciu o art. 520 § 3 k.p.c., zasądzając od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 500zł, z tytułu zwrotu połowy opłaty od apelacji.

SSO Tomasz Tatarczyk SSO Henryk Brzykiewicz SSO Joanna Naczyńska